

امنیت فضای مجازی و دفاع الکترونیکی

جلسه نوزدهم

فصل سوم: احکام امنیت فضای مجازی

۹۵/۲/۳۰

فصل دوم: «امنیت فضای مجازی»

۲.۱. تعریف امنیت فضای مجازی

«حفاظت و مقاوم سازی دارایی های فضای مجازی در برابر تهدیدهای فضای مجازی»

۲.۲. تهدیدهای امنیتی فضای مجازی

فصل سوم: «احکام امنیت فضای مجازی»

۳.۱. سرقت سخت افزار :

حدّ سرقت تلفن همراه

بحث ما در باب حدّ سرقت این بود که سرقت تلفن همراه از جیب صاحب آن

شامل حکم قطع دست می شود یا نه؟

موثقہ سکونی:

- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أُتِيَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِطَرَّارٍ قَدْ طَرَّ دَرَاهِمَ مِنْ كُمَّ رَجُلٍ فَقَالَ إِنْ كَانَ قَدْ طَرَّ مِنْ
قَمِيصِهِ الْأَعْلَى لَمْ أَقْطَعْهُ وَإِنْ كَانَ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الدَّخِلِ قَطَعْتُهُ.

- دو احتمال در معنای حدیث:

۱- الداخل صفت قمیصه است و مفعول طرّ ، دراهم است که به قرینه
حذف شده.

۲- الداخل مفعول طرّ است.

مشکل: جیب داخلی لباس رویی

مجلسی اول (م. ۱۰۷۰) به معنای دوم تصریح کرده و آن را نسبت به معنای اول مناسب‌تر می‌داند:

المسموع من المشايخ أن المراد من القميص الأعلى أعلى القميص فإنه لا يلبس قميصان، و المراد بأعلى القميص أن يوضع الدراهم في باطن القميص و يشد من ظاهره، فتكون حينئذ بمنزلة الخارج من الحرز و بالأسفل عكسه و لما كان الشد حينئذ من الباطن، فكأنه أخذها من الحرز. و ذهب بعض الأصحاب إلى ظاهر الخبر و قال: كلما سرق من الثوب الأعلى سواء كان باب الجيب من الظاهر أو الباطن و كذا الشد لا يقطع، و في الثوب الأسفل القطع مطلقا و نسبه إلى ظاهر الخبرين و المسموع أنسب بظاهرهما.

این نکته که در کلام ایشان آمده که دو لباس پوشیده نمی‌شده روشن است که بسیاری از مردم در محیطهای سرد بیش از یک لباس و بیش از یک پیراهن می‌پوشند. حتی در محیط شبه جزیره نیز لباسی روی لباس دیگر نقل شده است از جمله روایتی که علی بن جعفر (م. ۲۲۰) در کتاب خود آورده است:

سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يُصَلِّيَ فِي قَمِيصٍ وَاحِدٍ أَوْ قَبَاءٍ وَحْدَهُ قَالَ لِيَطْرَحَ عَلَى ظَهْرِهِ شَيْئًا.

وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ أَنْ يُؤَمَّ فِي قَبَاءٍ وَ قَمِيصٍ قَالَ إِذَا كَانَا تَوْبَيْنِ فَلَا بَأْسَ.

بنابر این فرض دو لباس روی هم پوشیدن در زمان ائمه علیهم السلام نیز مصداق داشته است.

علامه محمد باقر مجلسی (م. ۱۱۱۰) صاحب کتاب بحار الانوار پس از نقل کلام شهید ثانی در شرح لمعه و کلام شیخ در خلاف (که مراد از جیب باطن آنست که رویش لباس دیگری پوشیده باشد و در آستین باطن فرقی بین بستن از داخل یا خارج نگذاشته است ولی در مبسوط در آستین باطن بین بستن از داخل و از خارج قائل به تفصیل شده و در دومی قائل به قطع نیست.) در تفسیر این روایات نوشته است:

و الأخبار في ذلك مطلقة في اعتبار الثوب الأعلى و الأسفل، فيقطع في الثاني دون الأول، و هو موافق للخلاف، و مال إليه في المختلف و جعله المشهور، و هو في الكم حسن. أما في الجيب، فلا ينحصر الباطن منه فيما كان فوقه ثوب آخر، بل يصدق به و بما كان في باطن الثوب الأعلى كما قلناه.

و این دقیقاً همان فتوای شهید ثانی است.

نتیجه‌گیری:

به نظر نگارنده سطور چند راه وجود دارد که حکم جیب داخلی لباس رویی را به حکم لباس زیرین ملحق کنیم:

راه اول این که تفسیر صاحب جواهر را بپذیریم و در توضیح آن اضافه کنیم در انتخاب معنای اول یا معنای دوم از روایت سکونی که فرمود:

«وَ إِنْ كَانَ طَرٌّ مِنْ قَمِيصِهِ الدَّاخلِ قَطَعَتْهُ»

معنای دوم (الداخل مفعول طرّ باشد) به فهم عرفی نزدیکتر است هر چند چینش الفاظ و نحو روایت به معنای اول (الداخل وصف قمیصه باشد) نزدیکتر است. قرینه بر این گزینش این است که حکم قطع بر روی بخشی رفته که در داخل است و استفاده کلمه «داخل» به جای «اسفل» در این روایت به فهم عرفی که بیان شد نزدیکتر است چون عرفاً پیراهن زیر و رو را با کلمه داخل و خارج بیان نمی‌کنند بلکه با کلمه اعلی و اسفل بیان می‌کنند. به عبارت دیگر خلاف ظاهر است که در اینجا کلمه الداخل را به معنای اسفل بگیریم و از سوی دیگر از نظر معنایی خلاف ظاهر است که کلمه الداخل وصف قمیص باشد.

«إِنْ كَانَ قَدْ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الْأَعْلَى لَمْ أَقْطَعْهُ وَ إِنْ كَانَ طَرَّ مِنْ قَمِيصِهِ الدَّاخِلِ قَطَعْتُهُ»

راه حل دوم: معنای اول از روایت سکونی را بپذیریم و الداخل را صفت قمیص بگیریم و تفصیل شیخ طوسی را در روایت بپذیریم و فرض پیراهنی روی پیراهن دیگر را در نظر بگیریم. در این حال از کلمه داخل می‌توان استفاده کرد که مناط قطع دست در پیراهن زیرین داخل بودن آنست و چون جیب داخلی پیراهن رویی نیز داخل است بنابر این جیب داخلی پیراهن رویی حکم پیراهن زیرین را دارد. چون هر دو داخل هستند.

اشکال: درست است که در فقره دوم مناط حکم روی داخل بودن رفته ولی این ظاهر با ظاهر فقره اول معارض است که مناط حکم را روی «اعلی بودن» برده است.

جواب: ظاهر فقره دوم که مناط را داخل بودن قرار داده بر ظاهر فقره اول که معیار را «اعلی بودن» قرار داده مقدم است چون فقره اول، نفی حکم قطع ید است ولی در فقره دوم اثبات اشتراط حکم قطع ید بر داخل بودن است. و بحث ما در اینجا در باب اشتراط حکم قطع ید است نه نفی حکم قطع ید یعنی در اینجا می‌خواهیم بررسی کنیم که چه چیز موجب قطع ید است که بیان آن اولاً و بالذات بر عهده شارع است و این که چه کاری موجب قطع ید نیست نفی حکم شرعی بوده و ثانیاً و بالعرض مقصود شارع است. به عبارت دیگر جمله کلیدی برای اثبات حکم شرعی فقره دوم است نه فقره اول.

راه حل سوم: این که بگوییم تفصیل شیخ طوسی در زمانی است که جیبها رو باشد و فرض جیب زیرین برای لباس رویی در کلماتشان مطرح نبوده و در کلام ایشان اشاره‌ای به این قسم سوم (جیب داخلی لباس رویی) نشده و ناظر بدان نیست. این فرض صرفاً از زمان شهید ثانی (م. ۹۶۶) به بعد تصریح شده است. در این حال دو کلام متفاوت شیخ طوسی نیز توجیه می‌شود و آن این که فرض جیب داخلی لباس رویی تا زمان شهید ثانی در کلمات اصحاب نبوده و اصحاب همگی به دو فرض اشاره دارند. یکی جیب لباس رویی و دیگری جیب لباس زیری پس در کلمات قدما از جمله شیخ طوسی و نیز در روایت سکونی چهار حالت تصویر نشده است. در این حال فتوای شیخ طوسی در کتابهای فقهی چون خلاف و مبسوط بر فهم روایی ایشان در تهذیب و استبصار تطبیق می‌یابد و کلمات همه اصحاب تا زمان شهید ثانی بر هم منطبق می‌شود و روایت نیز حمل بر دو صورت عادی می‌شود.

سؤال: بالاخره حکم سرقت از جیب داخلی لباس رویی چه می‌شود؟

جواب: چون در روایات حکم سرقت از لباس داخلی، قطع ید است و جیب داخلی نیز مانند لباس داخلی در باطن قرار دارد بنابر این به تنقیح مناط باید حکم جیب داخلی لباس رویی را نیز به حکم لباس زیری سرایت داد.

راه حل چهارم: بگوییم از بررسی روایات باب حد سرقت از جمله صحیحہ محمد بن مسلم گذشته که در آن آمده:

«فَقَالَ كُلُّ مَنْ سَرَقَ مِنْ مُسْلِمٍ شَيْئًا قَدْ حَوَاهُ وَ أَحْرَزَهُ فَهُوَ يَقَعُ عَلَيْهِ اسْمُ السَّارِقِ وَ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ سَارِقٌ وَ لَكِنْ لَا يُقْطَعُ إِلَّا فِي رُبْعِ دِينَارٍ أَوْ أَكْثَرَ»

بدست می‌آید که معیار در قطع (دست) در حرز بودن مال سرقت شده است و بقیه موارد مذکور در روایات دیگر مصادیقی از این عنوان معیار هستند. از جمله جیب لباس رویی و جیب لباس زیری که در روایات آمده در صدد بیان مصادیق عنوان معیار یعنی در حرز بودن است.

همان طور که دیدیم به این معیار در کلمات اصحاب نیز تصریح شده است. از جمله شهید ثانی که روایت سکونی را حجت ندانست بدان تصریح کرده و گفته که جیب داخلی خواه در لباس زیری باشد یا در لباس رویی حرز است ولی جیب بیرونی حرز نیست. این بهترین راه حل برای تعیین حکم جیب داخل لباس رویی است.

ضمن این که فرض شیخ طوسی در لباس رویی و لباس زیری بسیط بوده و فرض جیب رو و جیب زیر برای لباس رویی امری بوده که در قرون بعد فرض شده است. و معیار اصلی در کلام شیخ هم همین حرز بودن است که لباس رویی حرز نیست و لباس زیری حرز است پس جیب زیری لباس رویی نیز حرز است.

نتیجه:

جیب داخلی لباس رویی حرز محسوب می‌رود و بر سارق آن حدّ جاری می‌شود.

با پذیرش این معیار اصلی آن گاه نکات دیگری نیز می‌توان به کلمات اصحاب اضافه کرد:
نکته اول: در لباسهای امروزی معیار اصلی رو یا زیر بودن لباس نیست بلکه معیار اصلی این است که جیب در حرز قرار داشته باشد یا نه. لذا گاهی اوقات کت طوری است که دگمه آن باز است و پارچه سبکی دارد طوری که با یک نسیم ملایم جیب داخلی در معرض دید قرار می‌گیرد. این جیب گرچه داخلی است ولی حرز تلقی نمی‌شود.

نکته دوم: بعید نیست که حکم کیفی که در زمان حاضر بخشی تزئینی یا تکمیلی از لباس ظاهر و رویی زنان محسوب است نیز حکم حرز نداشته باشد. در لباسهای امروزی زنانه که برخی همراه خود کیف برمی‌دارند و بند آن را روی دست خود می‌اندازند درون کیف بودن عرفاً حرز محسوب نمی‌شود و از مثالهایی که در روایات دیگر آمده است می‌توان چنین استفاده کرد که چون خود کیف در معرض دید قرار دارد و شیء محفوظی نیست بلکه خود همراه داشتن کیف دستی نوعی در معرض قرار دادن اشیاء قیمتی است بنابر این حرز محسوب نمی‌شود. بخلاف موردی که پول یا تلفن همراه را درون جیب لباسهای داخلی خود قرار دهد. حکم لباسی که روی دست قرار می‌گیرد و حمل می‌شود مثل پالتو و کت نیز همین است چه جیب آن داخلی باشد یا بیرونی.

نکته سوم: جیبهای شلوار رو اعم از این که در جلوی شلوار باشد یا در پشت شلوار حرز محسوب نمی شود. بنابر این قرار دادن تلفن همراه در آن حرز محسوب نمی شود.

والحمد لله رب العالمين